

Phần Thứ Hai Mười Sáu: XỨ CỦA PHÁP HỮU VI, VÔ VI

Pháp hữu vi, pháp vô vi:

Hỏi: Vì sao soạn ra phần luận này?

Đáp: Vì dứt trừ ý chấp ngã nhân, để hiển bày đại diệu trí.

Dứt trừ ý tưởng chấp ngã nhân: Đây là pháp hữu vi, pháp vô vi, chẳng phải ngã.

Hiển bày đại diệu trí: Nghĩa là nếu hành trí thì trí thành tự, Tôn giả kia đã dùng hai câu này để nhận biết tất cả pháp, nghĩa là hai câu đều thâm tóm tất cả pháp, gồm đủ tất cả pháp. Đây gọi là dứt trừ ý chấp ngã nhân, để hiển hiện đại diệu trí, nên soạn ra phần luận này.

Pháp hữu vi, pháp vô vi:

Hỏi: Thế nào là pháp hữu vi?

Đáp: Là mười một nhập và một nhập, một phần ít đối tượng nhập.

Hỏi: Thế nào là pháp vô vi?

Đáp: Là phần ít đối tượng nhập của một nhập.

Hỏi: Vì sao nói pháp hữu vi, pháp vô vi?

Đáp: Vì rơi vào sinh, già, vô thường, là hữu vi. Vì không rơi vào sinh, già, vô thường, là vô vi.

Hoặc nói: Nghĩa là pháp hưng suy, có nhân đạt được tướng hữu vi là hữu vi. Nghĩa là chẳng phải pháp hưng suy, không có nhân đạt được tướng vô vi là vô vi. Nghĩa là chuyển biến ở đời, hành tác thọ quả, biết duyên là hữu vi. Nghĩa là không chuyển biến ở đời, không hành tác không thọ quả, không biết duyên là vô vi.

Hoặc nói: Rơi vào thế gian là hữu vi, không rơi vào thế gian là vô vi.

Hoặc nói: Rơi vào ấm là hữu vi, lìa ấm là vô vi.

Hoặc nói: Bị khổ ràng buộc là hữu vi, lìa khổ là vô vi.

Hoặc nói: Trước sau có thể đạt được là hữu vi, trước sau không thể đạt được là vô vi.

Hoặc nói: Có thượng trung hạ là hữu vi, lìa thượng trung hạ là vô vi.

Tôn giả Bà-tu-mật nói: Thế nào là tướng hữu vi? Đáp: Rơi vào tướng ấm là tướng hữu vi.

Lại nói: Rơi vào tướng thế gian là tướng hữu vi.

Lại nói: Hình tướng tai họa là tướng hữu vi.

Thế nào là tướng vô vi? Đáp: Không rơi vào tướng ấm là tướng

vô vi.

Lại nói: Không rơi vào tướng thế gian là tướng vô vi. Lại nói: Không phải hình tướng tai họa là tướng vô vi.

Lại nói: Không có tướng lo lắng là tướng vô vi. Lại nói: Không buồn rầu, dứt mọi trần, đạt tướng yên ổn, là tướng vô vi.

Đã nói rộng về xứ của pháp hữu vi, vô vi xong.
